
Jaarverslag van het coördinatieplatform van de wateroperatoren van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – Jaar 2017

1. Voorgeschiedenis

Het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 24 april 2014 tot coördinatie van de openbare dienstverleningen van de operatoren en actoren in de toepassing van het waterbeleid heeft geleid tot de oprichting van een coördinatieplatform.

Het coördinatieplatform bestaat uit vertegenwoordigers van de verschillende wateroperatoren:

- Leefmilieu Brussel;
- VIVAQUA (als één entiteit die in januari 2018 is gefuseerd met HYDROBRU);
- De Brusselse Maatschappij voor Waterbeheer (BMWV).

De vertegenwoordiger van de Brusselse minister van Leefmilieu neemt ook deel aan de vergaderingen van het coördinatieplatform van de wateroperatoren.

Het coördinatieplatform heeft *ad hoc* werkgroepen opgericht volgens de specifieke thema's die op regionaal niveau aan de orde komen, namelijk de volgende werkgroepen (WG):

- WG Overstromingen
- WG Kwaliteit van de watermassa's
- WG Carto
- WG Lex

Het coördinatieplatform heeft ook één comité per stroomgebied opgericht op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, namelijk de volgende WG's:

- WG Zenne - Neerpedebeek – Vogelzangbeek
- WG Maalbeek
- WG Molenbeek
- WG Woluwe
- WG Geleysbeek

Opgemerkt moet dat verschillende andere actoren (de wateradviseurs, Brussel Mobiliteit, de Haven van Brussel,...) zijn uitgenodigd voor de WG's die hen aanbelangen.

De thematische WG's vergaderen één of twee keer per jaar en de WG's per stroomgebied komen overeenkomstig het besluit één keer per jaar bijeen.

Van de discussies en voorstellen worden aan het eind van elke vergadering van het coördinatieplatform, de opgerichte *ad hoc* werkgroepen en de stroomgebiedcomités notulen gemaakt.

Het doel van dit document is verslag uitbrengen over de planning van de verschillende vergaderingen, de inhoud ervan te terug te vinden en voorstellen te doen om de watersector in het Brussels Gewest te verbeteren.

2. Planning

	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Augustus	September	Oktober	November	December
Coördinatieplatform	25/01/2017	-	29/03/2017	26/04/2017	31/05/2017	28/06/2017	-	-	27/09/2017	-	29/11/2017	-
WG Zenne/Neerpedebeek /Vogelzangbeek					31/05/2017							
WG Molenbeek				26/04/2017								
WG Woluwe						28/06/2017						
WG Maalbeek	25/01/2017											
WG Geleytsbeek		22/02/2017										
WG Regenwater / Overstromingen									27/09/2017			
WG Kwaliteit van de watermassa's										25/10/2017		
WG Carto		17/02/2017							25/09/2017			
WG Lex			29/03/2017			12/06/2017						

3. Overzicht van de acties en discussies 2017

3.1. Coördinatieplatform van de wateractoren en -operatoren

- **Gerealiseerde acties**

- 1) Het invullen van de tabel voor de opvolging van de door Leefmilieu Brussel voorgestelde acties van het Waterbeheerplan 2016-2021 door alle wateroperatoren. Ook de budgettaire aspecten werden gecoördineerd. Op verzoek van de wateroperatoren moet de door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voorgestelde tool worden verbeterd om de uitwisseling van informatie te vergemakkelijken.
- 2) Deelname van het platform aan de herziening van de Brusselse delen van het nationaal plan "natuurrampen".
- 3) Besprekingen en voltooiing van de werkzaamheden van de BMWB om studentenwoningen in de vallei van de Vogelzangbeek op water aan te sluiten.
- 4) Ondertekening door alle leden van het platform van de conventie voor de coördinatie van de actoren in geval van zwaar onweer in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- 5) Gecoördineerd antwoord van het platform op de parlementaire vraag over het overstortknooppunt Nieuwe Maalbeek en de verslibbing van het uitwateringskanaal.
- 6) Organisatie van het evenement "Brusselse ontmoetingen rond water: 2^e editie" ter gelegenheid van Wereldwaterdag 2018.
- 7) Validatie van de uitwisseling van Flowbru-gegevens in het kader van het voorstel van de conventie tussen het Waalse Gewest en het Brusselse Gewest voor de samenwerking en uitwisseling van hydrologische gegevens.
- 8) Raadpleging van het platform in het kader van het ontwerp van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot regeling van grondwaterwinning en open geothermische systemen.
- 9) De vergaderingen van het platform in 2017 stelden de wateroperatoren in staat om zich op verschillende "gevoelige" (als gevolg van problemen m.b.t. overstromingen en/of opstuwingen van rioleringen) bouwplaatsen te coördineren:
 - Opstuwung van riolering Kartuizersstraat (afvalwater van Partena) in Brussel-Stad
 - Beheer van het stormbekken in de Sint-Denijswijk in Vorst
 - Werken aan de Steenweg op Ruisbroek: verduidelijking en bespreking van de optimalisatie van de waterstromen tussen de Vivaqua/ BMWB/ LB-netwerken en het delen van cartografische gegevens.
 - Werken aan het kruispunt van Alseberg en onderzoeken van de koker van Ukkelbeek
 - Lokalisering van het stormbekken in Sint-Lambrechts-Woluwe
 - Werkzaamheden van de MIVB in verband met de uitbreiding van de tramlijnen 3 & 7
 - Coördinatie van de nutsleidingen en het beheer van regenwater in het kader van het NEO-project.

- **Gevoerde discussies**

- 1) Regenwaternetwerk: noodzaak aan een duidelijk kader voor het vraagstuk van de financiering en de verdeling van de bevoegdheden tussen de wateractoren inzake regenwaterbeheer.
- 2) Discussie over de wijzigingen van de Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening: het platform betreurt niet geraadpleegd te zijn vóór de besprekingen.
- 3) Interventie van minister Fremault op de burgemeestersconferentie: het platform wilde dat deze interventie voor de gemeenteraadsverkiezingen zou plaatsvinden en gericht zou zijn op de ontwikkeling van het regenwaternetwerk als alternatief voor "alles in de riool".
- 4) Werkgroepen per stroomgebied: reflectie over een verandering van dynamiek in het jaar 2018.
- 5) FixMyStreet: discussie over het toevoegen van een tabblad "signalering van een overstroming" aan deze app.
- 6) Advies van Vivaqua in het kader van de vergunningsvoorwaarden voor klasse 1A: bespreking of de algemene voorschriften van Vivaqua als bijlage bij de vergunning moeten worden opgenomen.

- 7) BELINI: coördinatie van de planning van de inrichting van de drie overstorten gefinancierd door BELINI en bespreking van de studies en werken van Leefmilieu Brussel die met deze financiering zijn gepland.
- 8) Haalbaarheid van een kartering van de zones die geen riolering hebben.
- 9) Verslibbing uitwateringskanaal Rechteroever tussen het overstortknooppunt Nieuw Maalbeek en Aquiris
- 10) Voorstel van de richtsnoeren voor de vaststelling van een referentieregenvol voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

3.2. Themawerkgroepen:

3.2.1.WG Kwaliteit van de watermassa's:

De werkgroep over de kwaliteit van de watermassa's was een primeur in 2017. Het doel ervan was de acties van het Waterbeheerplan 2016-2021 waarvoor coördinatie van de wateroperatoren noodzakelijk is, te identificeren en de fasen ervan te bepalen.

Leefmilieu Brussel gaf een presentatie over de werkmethode bij de analyse van de monitoringgegevens, de belastende en beïnvloedende factoren. De presentatie werd gebruikt als rode draad om de dialoog tussen de verschillende wateroperatoren op gang te brengen en het eens te worden over de prioritaire acties.

Op dit moment bevinden de wateroperatoren zich in de "uitvoeringsfase" en daarom zijn er veel acties aan de gang. Het is van prioritair belang dat de inspanningen wat betreft deze acties de komende jaren worden voortgezet.

Hier volgen enkele voorbeelden van concrete acties die worden besproken:

- Voor het beheer van pieken: tijdelijk bufferen van het afvalwater in bestaande structuren, waardoor een groter volume naar het waterzuiveringsstation kan worden gestuurd (beter verspreid/vlotter);
- De openlegging van de Zenne (die begint met een eerste studie in 2018) in het Maximiliaanpark;
- De geleidelijke zuivering van de zones die van een riolering zijn voorzien, maar nog niet zijn aangesloten op het waterzuiveringsstation waarvan het water momenteel in de Zenne wordt geloosd;
- De Paruck-bypass om het gebruik van het overstortknooppunt te verminderen;
- Enz.

3.2.2.WG Overstromingen:

De werkgroep overstromingen was ook een primeur in 2017 en had dezelfde ambitie als die van de kwaliteit van de watermassa's. Namelijk het identificeren van de acties van het Waterbeheerplan 2016-2021 waarvoor coördinatie van de wateroperatoren noodzakelijk is en het bepalen van de uitvoeringsfasen.

Elke deelnemer werd voorgesteld drie prioritaire thema's voor overstromingsbestrijding op te geven.

De volgende prioritaire bekommernissen zijn vastgesteld:

- "Preventieacties": meer infiltrerende wegen en de ontwikkeling van het regenwaternetwerk met geavanceerde behoeften op het gebied van wetgeving en de verspreiding van goede praktijken.
- "Beschermsacties": de verspreiding van goede praktijken om te bouwen in gebieden met een grote kans op overstromingen en de voortzetting van de bouw van de geplande stormbekkens.
- "Voorbereidende acties": het verbeteren van stormverwachtingen en het alarmeren van bewoners.

3.2.3.WG Carto:

In 2017 werd de gemeenschappelijke kartering van het netwerk Vivaqua (riolen) en Leefmilieu Brussel verrijkt met overstromingsgegevens, via een met een wachtwoord beveiligde toegang tot de databases van de twee operatoren. Zo konden voor elke gemeente overstromingskaarten worden opgesteld, bestemd voor de wateradviseurs van elke gemeente en die betrekking hebben op de risicogebieden, de waarnemingen van overstromingen (met datum) en de lokalisering van stormbekkens, samen met de datum waarop ze in gebruik zijn genomen - essentieel voor een correcte interpretatie van de waarnemingen van overstromingen.

Leefmilieu Brussel heeft bovendien het probleem van de contrahellingen van haar netwerk opgelost en geeft nu de niveaus stroomopwaarts en -afwaarts van de waterloopbedding in de gemeenschappelijke kartering correct weer. Het BMWB-netwerk is nog niet betrokken bij deze gemeenschappelijke kartering, maar de landmetingen zijn gestart en in goede samenwerking met de andere leden van de werkgroep is een prioritering van de door de BMWB te onderzoeken locaties tot stand gebracht.

3.2.4.WG Lex:

In het jaar 2017 was er de goedkeuring van de ordonnantie van 23 juni 2017 die het resultaat was van de parlementaire werkzaamheden en die de toekomstige fusie (die van kracht werd in januari 2018) tussen de intercommunales HYDROBRU en VIVAQUA wettelijk mogelijk maakte.

Maar 2017 was ook het jaar van de aanneming van de ordonnantie tot oprichting van BRUGEL als een onafhankelijk toezichthoudend orgaan voor de waterprijs (ordonnantie van 15 december 2017). In het eerste kwartaal hebben veel gesprekken tussen wateroperatoren plaatsgevonden om te komen tot een consensuele tekst waarin ieders opmerkingen zijn verwerkt, met name de opmerkingen die in januari door de toekomstige 'regulator' zijn geformuleerd. De Kaderordonnantie water heeft dit jaar dan ook twee - en niet de minste - wijzigingen ondergaan.

De in april 2016 aangevatte werkzaamheden voor de bijstelling van de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid (OKW) zijn dan ook lichtjes tot stilstand gekomen, zoals ook reeds in de tweede helft van 2016 het geval was.

In juni 2017 vond slechts één vergadering van de WG Lex plaats voor de bijstelling van de OKW. Hierin werd niettemin een reeks vorderingen en te onderzoeken pistes vastgesteld. Deze werkzaamheden hebben in september geleid tot een nieuw voorstel voor een ordonnantie voorgelegd aan alle operatoren en waarover in 2018 verder zal worden gediscussieerd.

Tot slot zal de start van de discussies worden aangegeven over de exploitatievoorwaarden van de stormbekkens (specifieke WG - maart 2017). Deze werkzaamheden zouden in de loop van 2019 moeten leiden tot de goedkeuring van een regeringsbesluit.

3.3. Werkgroepen per stroomgebied:

Tijdens elke vergadering van de werkgroepen per stroomgebied van 2017 werd uitleg gegeven over de lancering van de Waterfacilitator. Dit is een hulpmiddel voor professionals om technische vragen en verzoeken om informatie over geïntegreerd regenwaterbeheer te beantwoorden. De Waterfacilitator kan technische vragen beantwoorden over projecten, workshops organiseren over specifieke onderwerpen, enz. De behoeften van gemeenten kunnen tot uitdrukking worden gebracht met het oog op de organisatie van workshops over specifieke onderwerpen.

3.3.1.WG Geleytsbeek:

De gemeenten die deel uitmaken van deze werkgroep (Vorst, Ukkel en Sint-Gillis) hebben regelmatig te maken met overstromingsproblemen en zijn bijgevolg bijzonder proactief (vooral Vorst en Ukkel) in het beheer van het regenwater.

Tijdens deze vergadering konden de vertegenwoordigers van de gemeenten onderstaande onderwerpen bespreken met de leden van het platform en een vertegenwoordiger van Brussel Stedenbouw en Erfgoed.

De voortgang van de werkzaamheden van de wateroperatoren in dit stroomgebied werd besproken, in het bijzonder m.b.t. de volgende onderwerpen:

- riool van Linkebeek: nieuw aan te leggen, geplande of ongeplande netwerken, vegetalisatie van de BMWB-structuur;
- werkzaamheden van Vivaqua voor het herstel van de ondergrondse kokers ter voorbereiding van de werken aan het stormbekken van Ukkelbeek
- BWMB-werkzaamheden aan de Geleitsbeek-Klosterbeekherverbinding in Vorst

De gemeente Sint-Gillis wilde ervoor zorgen dat de MIVB tijdens bepaalde werken goed contact zou onderhouden met de wateroperatoren. Dit lijkt niet het geval te zijn voor de bouwplaats op het kruispunt van de Fonsnylaan, de Théodore Verhaegenstraat en de Koningslaan.

De gemeenten Vorst en Ukkel hebben de voortgang van hun projecten voor de aanleg van het regenwaternet gepresenteerd. Tijdens deze presentatie konden ze de aandacht van de wateroperatoren vestigen op de vertragingen en/of interventies die niet door de gemeenten kunnen worden uitgevoerd.

3.3.2.WG Molenbeek:

De WG Molenbeek bracht vertegenwoordigers van de gemeenten Ganshoren, Sint-Agatha-Berchem, Jette en Brussel-Stad samen met de vertegenwoordigers van het platform van wateroperatoren en een vertegenwoordiger van Brussel Stedenbouw en Erfgoed.

Dankzij deze vergadering konden verschillende werken en studies die hebben plaatsgevonden in dit stroomgebied worden opgevolgd. Een paar voorbeelden:

- De inrichtingen van het Koning Boudewijnpark en de afvloeiing van regenwater;
- De verbetering van de watercirculatie tussen de moerassen van Ganshoren en Jette;
- De projecten inzake stormbekkens (Broek, Jeugdpark en Prins Leopoldsquare);
- De inrichtingen van Kattebroek om het overlopen van de Molenbeek te voorkomen;
- Enz.

Enkele discussies (plaatsbeschrijving Nestor Martinstraat, de werken aan tram 9, het Heizel-BBP, de Kweepereboombeek, enz.) legden het gebrek aan beleidsbeslissingen over regenwaterbeheer een geïntegreerde ontwikkeling van het regenwaterbeheer aan het licht.

Opgemerkt moet dat de gemeente Jette zich beraadt over de integratie van wadi's in de gemeentelijke grondgebieden en met name in de gemeentescholen. Systematisch worden studies gehouden naar het beheer van regenwater. Dit is een verandering van visie.

Tot slot merkten de vertegenwoordigers van de gemeenten op dat de rol van wateradviseur een bijkomende taak is die zij moeten vervullen. Tot op heden bestaat er geen middel m.b.t. communicatie of financiering per stroomgebied. Projecten alleen (dus per gemeente) tot een goed einde brengen op het gebied van watersensibilisering is een loodzware taak. Voor gemeenten is het daarom interessant om solidariteit te creëren per stroomgebied.

3.3.3.WG Zenne/Neerpedebeek /Vogelzangbeek:

Deze vergadering bracht de vertegenwoordigers van de gemeenten Brussel-Stad, Sint-Jans-Molenbeek, Evere samen met de leden van het platform, een vertegenwoordiger van Brussel Stedenbouw en Erfgoed en een vertegenwoordiger van de Haven van Brussel. Alleen de gemeente Anderlecht was niet vertegenwoordigd.

Na een evaluatie van de verschillende acties inzake waterbeheer in dit stroomgebied (riolering in de zone van Neerpede, planning van de afvoerverbindingen op de Vogelzangbeek en de Neerpedebeek,

enz.), is er gesproken over de bewustmaking van de gemeentelijke, gewestelijke en nationale instanties (bv. NMBS en Brussel Mobiliteit) van het belang van een geïntegreerd regenwaterbeheer.

Leefmilieu Brussel gaf een presentatie over de stand van zaken met betrekking tot de kwaliteit van de Zenne, de uitdagingen wat betreft de restauratie ervan en de projecten die de komende jaren gepland zijn dankzij de financiering van het BELINI-project (Life IP).

Tot slot kwam ook de lozing van afvloeiend water in het Kanaal aan bod. De vertegenwoordiger van de Haven van Brussel legde uit dat het huidige beheer geval per geval gebeurt en dat het T&T-project een eerste casestudy is.

3.3.4.WG Woluwe:

De WG Woluwe bracht vertegenwoordigers van de gemeenten Sint-Pieters-Woluwe, Sint-Lambrechts-Woluwe, Oudergem samen met de vertegenwoordigers van het platform en vertegenwoordigers van Brussel Mobiliteit. De gemeente Watermaal-Bosvoorde en Brussel Stedenbouw en Erfgoed waren niet vertegenwoordigd.

De voortgang van de stormbekkenprojecten in Sint-Lambrechts-Woluwe werd besproken. De installatie van het stormbekken om de overstromingen van de boulevard de la Woluwe te bestrijden blijft een moeilijk onderwerp om af te ronden.

Dankzij de specifieke oproep tot het indienen van projecten op het gebied van waterbeheer ter ondersteuning van de concrete uitvoering in de gemeenten konden de gemeenten Sint-Lambrechts-Woluwe en Sint-Pieters-Woluwe subsidies krijgen voor de ontwikkeling van het regenwaternetwerk.

Om de werkzaamheden aan de boulevard de la Woluwe van Brussel Mobiliteit op het vlak van regenwaterbeheer tot een goed einde te brengen, heeft de gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe nogmaals gewezen op het belang van adequate milieuvergunningvoorwaarden.

Ten slotte herhaalde de gemeente Oudergem haar belangstelling voor een systeem van toezicht op de uitvoering en werking van de stormbekkens.

4. Werkpunten en conclusie

Er kan worden besloten dat de vergaderingen van het platform in 2017 op een aantal vlakken vruchten hebben afgeworpen. Ze maakten het mogelijk om vooruitgang te boeken op het gebied van overstromingsbeschermings- en preventiemaatregelen, maar ook om verschillende bouwplaatsen te coördineren waarbij geïntegreerd regenwaterbeheer en/of goed afvalwaterbeheer belangrijke uitdagingen waren.

Opvallend zijn de vorderingen op wetgevend gebied voor 2017, met name wat betreft de wijzigingen van de Kaderordonnantie water (fusie en onafhankelijk toezichthoudend orgaan voor de waterprijs). In het kader van de regelgevingswijzigingen die op een of andere manier invloed hebben op het waterbeleid, betreurt het platform echter dat het niet werd geraadpleegd voorafgaand aan de besprekingen over de Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening die werden gevoerd door het kabinet Vervoort (minister-president van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering belast met ruimtelijke ontwikkeling).

Tot slot blijkt uit de gevoerde discussies en de problematische situaties in verschillende gemeenten dat het regenwaternetwerk geen vooruitgang kan boeken als er geen politiek besluit wordt genomen wat betreft de financiering.